

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 129/11
Λουξεμβούργο, 29 Νοεμβρίου 2011

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-406/10
SAS Institute Inc.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Υ. Βοτ, οι λειτουργικές δυνατότητες ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή και η γλώσσα προγραμματισμού δεν μπορούν να προστατευθούν με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας

Ο πηγαίος κώδικας ενός προγράμματος μπορεί να αναπαραχθεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, προκειμένου να διασφαλισθεί η διαλειτουργικότητά του με άλλο πρόγραμμα

Η επιχείρηση SAS Institute Inc. ανέπτυξε το σύστημα SAS, ένα ολοκληρωμένο σύστημα προγραμμάτων, το οποίο παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να εκτελούν ευρύ φάσμα εργασιών επεξεργασίας και ανάλυσης δεδομένων και, ειδικότερα, στατιστικής ανάλυσης. Το βασικό συστατικό στοιχείο του συστήματος SAS είναι το Base SAS. Το Base SAS παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα κατάρτισης και εκτελέσεως προγραμμάτων εφαρμογής (γνωστών και ως scripts) για την επεξεργασία δεδομένων. Οι λειτουργικές δυνατότητες του Base SAS μπορούν να επεκταθούν με τη χρήση επιπλέον συστατικών στοιχείων.

Όταν οι πελάτες της SAS Institute επιθυμούσαν να εκτελέσουν τα καταρτισθέντα στη γλώσσα SAS προγράμματά τους εφαρμογής ή να δημιουργήσουν νέα, δεν είχαν κατ' αρχήν άλλη εναλλακτική λύση πλην του να εξακολουθήσουν να λαμβάνουν άδεια για τη χρήση των αναγκαίων συστατικών στοιχείων του συστήματος SAS. Πράγματι, ένας πελάτης ο οποίος επιθυμούσε να αρχίσει να χρησιμοποιεί το λογισμικό άλλου προμηθευτή θα ήταν υποχρεωμένος να καταρτίσει εκ νέου τα υφιστάμενα προγράμματά του εφαρμογής σε διαφορετική γλώσσα, πράγμα το οποίο απαιτεί σημαντική επένδυση.

Η επιχείρηση World Programming Limited (WPL) αντελήφθη ότι ενδέχεται να υπάρχει αγορά για ένα εναλλακτικό πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή το οποίο θα μπορούσε να εκτελεί προγράμματα εφαρμογής συντεταγμένα στη γλώσσα SAS. Ως εκ τούτου, δημιούργησε ένα προϊόν καλούμενο World Programming System (στο εξής: WPS). Το προϊόν αυτό αναπαράγει μεγάλο μέρος των λειτουργικών δυνατοτήτων των συστατικών στοιχείων SAS, ώστε τα προγράμματα εφαρμογής των πελατών να εκτελούνται κατά τον ίδιο τρόπο, όταν τίθενται σε λειτουργία στο WPS, όπως και στα συστατικά στοιχεία SAS. Επιπλέον, προκειμένου να παράσχει στο πρόγραμμά της τη δυνατότητα προσβάσεως στα δεδομένα των πελατών που έχουν αποθηκευθεί προηγουμένως στους υπολογιστές τους στον μορφότυπο SAS, καθώς και επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, η WPL μερίμνησε ώστε το πρόγραμμά της να αντιλαμβάνεται και να ερμηνεύει τον εν λόγω μορφότυπο δεδομένων, ώστε να εξασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των δύο προγραμμάτων.

Μολονότι ουδεμία ένδειξη επιτρέπει να υποστηριχθεί ότι η WPL είχε πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα των συστατικών στοιχείων SAS ή ότι τον αντέγραψε¹, η επιχείρηση SAS Institute προσέφυγε δικαστικώς στο Ηνωμένο Βασίλειο ζητώντας να διαπιστωθεί ότι οι ενέργειες της WPL συνιστούν προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των προγραμμάτων της ηλεκτρονικού υπολογιστή. Στο πλαίσιο αυτό, το High Court of Justice (Chancery Division), κρίνοντας κατ' έφεση, υποβάλλει πλείονα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο προκειμένου

¹ Ο πηγαίος κώδικας, που αποτελεί τη βάση ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, καταρτίζεται από προγραμματιστή. Ο κώδικας αυτός, που απαρτίζεται από λέξεις, μπορεί να γίνει αντιληπτός από το ανθρώπινο μυαλό. Ωστόσο, η μηχανή δεν μπορεί να εκτελέσει τις εντολές που περιέχει ο εν λόγω κώδικας. Για να μπορεί να εκτελεστεί το περιεχόμενο του κώδικα, πρέπει ο κώδικας αυτός να μεταγλωττιστεί στη γλώσσα της μηχανής, που απαρτίζεται από σειρά δυαδικών ψηφίων, κατά κανόνα το 0 και το 1. Πρόκειται για τον καταληκτικό ή αντικειμενικό κώδικα.

αυτό να διευκρινίσει το περιεχόμενο της νομικής προστασίας που παρέχει το δίκαιο της Ένωσης στα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε η οδηγία 91/250/ΕΟΚ².

Με τις προτάσεις που ανέπτυξε σήμερα, ο γενικός εισαγγελέας Yves Bot υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, ότι η προστασία την οποία παρέχει η εν λόγω οδηγία ισχύει για κάθε μορφή εκφράσεως ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή και όχι για τις ιδέες και τις αρχές στις οποίες βασίζεται οποιοδήποτε στοιχείο προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ως εκ τούτου, **ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι η προστασία προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή ισχύει για τα λεκτικά στοιχεία του προγράμματος αυτού –δηλαδή για τον πηγαίο και τον αντικειμενικό κώδικα–, αλλά και για κάθε άλλο στοιχείο που εκφράζει τη δημιουργικότητα του προσώπου που το κατάρτισε**³.

Πρώτον, ως προς τη λειτουργική δυνατότητα ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, ο γενικός εισαγγελέας την ορίζει ως το σύνολο των δυνατοτήτων που παρέχει ένα σύστημα πληροφορικής. Με άλλα λόγια, πρόκειται για την υπηρεσία που αναμένει από το πρόγραμμα αυτό ο χρήστης.

Με βάση τη διαπίστωση αυτή, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι **οι λειτουργικές δυνατότητες ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή δεν είναι δυνατόν να προστατεύονται, καθεαυτές, με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας**. Συγκεκριμένα, οι λειτουργικές δυνατότητες ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή υπαγορεύονται από απολύτως συγκεκριμένο και οριοθετημένο σκοπό. Ως προς τούτο ομοιάζουν, επομένως, με ιδέες. Για τον λόγο αυτόν, ενδέχεται να υπάρχουν πλείονα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή τα οποία προσφέρουν τις ίδιες λειτουργικές δυνατότητες. Συνεπώς, **η παραδοχή ότι μια λειτουργική δυνατότητα προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί, αυτή καθεαυτή, να τύχει προστασίας θα κατέληγε στην παροχή της δυνατότητας μονοπωλήσεως των ιδεών**, σε βάρος της τεχνικής προόδου και της βιομηχανικής αναπτύξεως.

Αντιθέτως, **τα μέσα που παρέχουν τη δυνατότητα συγκεκριμενοποίησης των λειτουργικών δυνατοτήτων ενός προγράμματος μπορούν να προστατευθούν με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας**. Πράγματι, **η δημιουργικότητα, η τεχνογνωσία και η εφευρετικότητα εκδηλώνονται στον τρόπο με τον οποίο καταρτίζεται το πρόγραμμα, στη σύνταξή του**. Ως εκ τούτου, ο τρόπος με τον οποίο θα οργανωθούν οι τύποι και οι αλγόριθμοι –όπως το ύφος της συντάξεως του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή– μπορεί να αντικατοπτρίζει την προσωπική εργασία του δημιουργού του και, ως εκ τούτου, θα μπορεί να προστατευθεί.

Ως εκ τούτου, ο γενικός εισαγγελέας είναι της γνώμης ότι, όπως ακριβώς τα άλλα έργα που προστατεύονται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, η αναπαραγωγή ουσιώδους τμήματος της εκφράσεως των λειτουργικών δυνατοτήτων προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί να αποτελέσει προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Εν προκειμένω, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι **το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να εξακριβώσει αν, κατά την αναπαραγωγή των λειτουργικών δυνατοτήτων του συστήματος SAS στο πρόγραμμά της ηλεκτρονικού υπολογιστή, η WPL αναπαρήγαγε ουσιώδες τμήμα των στοιχείων του συστήματος SAS που αποτελούν την έκφραση της προσωπικής πνευματικής εργασίας της SAS Institute**.

Δεύτερον, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι μια γλώσσα προγραμματισμού δεν μπορεί να προστατευθεί καθεαυτή με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά το μέτρο που η

² Οδηγία του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 1991, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (ΕΕ L 122, σ. 42).

³ Μεταξύ άλλων, το προπαρασκευαστικό υλικό σχεδιασμού, εφόσον καθιστά δυνατή τη δημιουργία ενός τέτοιου προγράμματος, τυγχάνει επίσης της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύει για το πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή. Το εν λόγω υλικό μπορεί να περιλαμβάνει, παραδείγματος χάριν, ένα διάγραμμα ροής που εκπονήθηκε από τον προγραμματιστή και που είναι δυνατό να μεταφραστεί σε πηγαίο και αντικειμενικό κώδικα, παρέχοντας έτσι στη μηχανή τη δυνατότητα να εκτελέσει το πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή. Το εν λόγω διάγραμμα ροής, που εκπονείται από τον προγραμματιστή, θα μπορούσε να παρομοιαστεί με το σενάριο μιας κινηματογραφικής ταινίας.

γλώσσα προγραμματισμού αποτελεί στοιχείο το οποίο καθιστά δυνατή την παροχή οδηγιών στη μηχανή, πρέπει να εξομοιωθεί, επί παραδείγματι, με τη γλώσσα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας μυθιστορήματος. **Συνεπώς, η γλώσσα προγραμματισμού είναι το μέσο που παρέχει το δυνατότητα εκφράσεως και όχι η ίδια η έκφραση.**

Τέλος, ο γενικός εισαγγελέας παρέχει ορισμένες διευκρινίσεις επί του ζητήματος αν η WPL είχε δικαίωμα να αναπαραγάγει τον κώδικα του συστήματος SAS ή να μεταφράσει τη μορφή του κώδικα του μορφοτύπου δεδομένων SAS στο πρόγραμμά της, προκειμένου να διασφαλίσει κατά τον τρόπο αυτόν τη διαλειτουργικότητα μεταξύ του συστήματος SAS και του συστήματός της WPS.

Συναφώς, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι, **υπό δύο προϋποθέσεις, ένας χρήστης, κάτοχος αδείας χρήσεως προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, μπορεί, χωρίς την άδεια του δημιουργού, να αναπαραγάγει τον κώδικα του προγράμματος αυτού ή να μεταφράσει τη μορφή του κώδικα ενός μορφοτύπου δεδομένων του προγράμματος αυτού, προκειμένου να εγγράψει, στο δικό του πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή, πηγαίο κώδικα που διαβάζει από και εγγράφει προς τον εν λόγω μορφότυπο δεδομένων.** Αφενός, η πράξη αυτή πρέπει να είναι απολύτως αναγκαία για να ληφθούν οι απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να επιτευχθεί διαλειτουργικότητα μεταξύ των στοιχείων των διαφόρων προγραμμάτων. Αφετέρου, η πράξη αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να παρέχει στον χρήστη αυτόν τη δυνατότητα αντιγραφής του κώδικα του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή στο δικό του πρόγραμμα, πράγμα το οποίο θα πρέπει να ελέγξει ο εθνικός δικαστής.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582